

Postępowanie nadzorcze w sprawie stwierdzenia nieważności aktu samorządowego

Przejdź do produktu na ksiegarnia.beck.pl

Wstęp

Rzeczypospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej¹. Konkretyzacja tej naczelnej zasady ustroju państwa następuje w kolejnych przepisach ustawy zasadniczej, wśród których szczególną wagę ma zasada praworządności. Zasadą tą związane są wszystkie władze publiczne, w tym także organy samorządu terytorialnego. Związanie zasadą praworządności powoduje obowiązek działania na podstawie i w granicach prawa. Instytucją prawną gwarantującą realizację przez organy jednostek samorządu terytorialnego zasady praworządności jest m.in. nadzór państwowy. Na państwie spoczywa odpowiedzialność za prawidłową, z punktu widzenia legalności, realizację zadań powierzonych samorządowi terytorialnemu. Nadzór jest zatem koniecznym składnikiem koncepcji decentralizacji władzy publicznej.

Z punktu widzenia samodzielności jednostek samorządowych nadzór jawi się jako element, który ogranicza swobodę działania gmin, powiatów czy samorządowych województw. Z drugiej strony prawidłowo skonstruowany i przeprowadzany – stanowi gwarancję tej samodzielności. Instytucja nadzoru jest więc tym elementem prawa samorządowego, która zasługuje na wszechstronną analizę pod kątem uregulowań prawnych, a także praktyki jej stosowania.

Przedmiotem niniejszej monografii są rozważania dotyczące jednego ze środków nadzoru, jakim jest stwierdzenie nieważności uchwały (zarządzenia) organu jednostki samorządu terytorialnego. Podjęcie tej problematyki uzasadnione jest kilkoma względami. Kompetencja nadzorcza wojewody i regionalnej izby obrachunkowej do unieważnienia aktu w postaci uchwały lub zarządzenia odgrywa w praktyce najistotniejszą rolę. Także przez doktrynę uznawana jest za podstawową i najważniejszą w całym systemie nadzoru nad działalnością jednostek samorządu terytorialnego. Mimo iż problematyka ta jest przedmiotem licznych cząstkowych publikacji, dotąd nie podjęto próby ukazania jej w sposób odrębny, niezależny od pozostałych kompetencji nadzorczych wojewodów i regionalnych izb obrachunkowych oraz jednocześnie kompleksowy, obejmujący szczegółowe omówienie wszystkich elementów składających się na instytucję stwierdzenia nieważności aktu samorządowego, w tym przede wszystkim procedurę podejmowania rozstrzygnięcia nadzorczego. Próba analizy tej materii może doprowadzić do wyjaśnienia niektórych wątpliwości albo też stać się przyczynkiem do dalszych rozważań i dyskusji.

---

¹ Art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2.4.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.).

W monografii dokonano analizy środka nadzoru w postaci stwierdzenia nieważności uchwały lub zarządzenia przez organy nadzoru w rozumieniu Konstytucji RP. Zatem poza zakresem rozważań znalazły się przepisy regulujące zasady usunięcia z obrotu prawnego aktów samorządowych w trybie art. 101 SamGminU², art. 87 SamPowiatU³ oraz art. 90 SamWojU⁴. Przepis ten umożliwił każdemu, czyj interes prawny lub uprawnienie zostały naruszone uchwałą lub zarządzeniem podjętymi przez organ gminy w sprawie z zakresu administracji publicznej (uchwałą podjętą przez organ powiatu w sprawie z zakresu administracji publicznej, przepisem aktu prawa miejscowego wydanym w sprawie z zakresu administracji publicznej), zaskarżenie tych aktów do sądu administracyjnego. Konsekwencją uwzględnienia skargi na uchwałę (zarządzenie) przez sąd może być stwierdzenie nieważności tych aktów w całości lub w części. Jednakże rozpoznawanie przez sąd administracyjny skarg na akty organów jednostek samorządu terytorialnego nie jest przejawem realizacji nadzoru nad samorządem terytorialnym.

Celem monografii jest analiza procesu nadzorczego w przedmiocie oceny legalności aktów samorządowych włącznie z określeniem podmiotów i przedmiotu tego postępowania. Zasadnicza część wywodów dotyczy etapów procedury podejmowania rozstrzygnięcia nadzorczego. Tezą wyjściową niniejszych rozważań było uznanie, że stwierdzenie nieważności uchwały (zarządzenia) organu jednostki samorządu terytorialnego odbywa się w ramach sformalizowanej procedury administracyjnej. Do przyjęcia takiego założenia upoważnia odesłanie do odpowiedniego stosowania KPA⁵ w sprawach nieuregulowanych w ustrojowych ustawach samorządowych⁶. Analizowany proces jest zatem złożony. W ustawie gminnej, powiatowej i wojewódzkiej ustawodawca określił jedynie jego zręb. Odesłanie do KPA spowodowało, że zasadnicza część procedury podejmowania rozstrzygnięcia nadzorczego opiera się na ustawie procesowej. Podstawowy cel badań skoncentrowany został na zrekonstruowaniu postępowania prowadzonego przez organy nadzoru poprzez określenie katalogu przepisów KPA mających w nim zastosowanie oraz dokonaniu ich ewentualnych – koniecznych z punktu widzenia specyfiki procesu nadzorczego – modyfikacji. Celem dodatkowym jest analiza problemów związanych z podmiotami uczestniczącymi w omawianym procesie oraz jego przedmiotem. Za cel badań przyjęto także wskazanie mocnych oraz słabych stron przepisów regulujących analizowany środek nadzoru.

---

² Ustawa z 8.3.1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. 2024 r. poz. 609 ze zm.).

³ Ustawa z 5.6.1998 r. o samorządzie powiatowym (tj. Dz.U. z 2024 r. poz. 107).

⁴ Ustawa z 5.6.1998 r. o samorządzie województwa (tj. Dz.U. z 2024 r. poz. 566).

⁵ Ustawa z 14.6.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tj. Dz.U. z 2024 r. poz. 572).

⁶ Por. art. 91 ust. 5 SamGminU, art. 79 ust. 5 SamPowiatU, art. 82 ust. 6 SamWojU.

[Przejdź do księgarni →](#)

ksiegarnia.beck.pl